

Akademie múzických umění v Praze

FAMU

Bakalářský studijní program

Fotografie

BAKALÁŘSKÁ PRÁCE

Fenomén Cursed images a jeho povaha v digitální kultuře

Jakub Pavlík

Vedoucí práce: Mgr. Tomáš Dvořák, Ph.D.

Přidělovaný akademický titul: BcA.

Praha, Duben 2023

**The Academy of Performing Arts in Prague
FAMU**

Bachelor's programme of study
Photography

BACHELOR'S THESIS

Cursed images and their character in digital culture

Jakub Pavlík

Thesis supervisor: Mgr. Tomáš Dvořák, Ph. D.
Awarded academic title: BcA.

Prague, April 2023

P r o h l á š e n í

Prohlašuji, že jsem bakalářskou práci s názvem

Fenomén Cursed images a jeho povaha v digitální kultuře

vypracoval samostatně pod odborným vedením vedoucího práce a s použitím pouze uvedené literatury a pramenů a že práce nebyla využita v rámci jiného vysokoškolského studia či k získání jiného nebo stejného titulu. Souhlasím s tím, aby práce byla zveřejněna v souladu se zákonem a vnitřními předpisy AMU.

Praha, dne

.....

Poděkování

Chtěl bych poděkovat Mgr. Tomáši Dvořákovi Ph.D. za vedení práce. Děkuji také rodině a přátelům za možnost konzultace a jejich upřímný zájem.

Abstrakt

Cursed images jsou typem internetového memu a fenoménu, který si v posledních letech v digitální kultuře získal velkou oblibu. Tyto znepokojivé a děsivé obrázky často obsahují bizarní, strašidelný nebo nevysvětlitelný obsah, který má v divácích vyvolat pocit neklidu a nepohodlí. I když se cursed images staly oblíbeným prvkem internetové kultury, jejich původ, účastníci, situace a významy zůstávají do značné míry záhadné a nepoznatelné. Ve své práci zkoumám fenomén takových snímků a této cursed estetiky z pohledu fotografie a jejich významu pro digitální kulturu, jejich psychologický dopad na diváka a způsoby, jakými zpochybňují naše předpoklady o realitě, vnímání obrazu a médiu fotografie.

Abstract

Cursed images are a type of internet meme that have gained great popularity in the digital culture in recent years. These unsettling and eerie images often feature bizarre, creepy or inexplicable content that is intended to evoke a sense of unease and discomfort in viewers. While cursed images have become a popular fixture of internet culture, their origins, participators, situations and meanings remain largely mysterious and unknowable. This work explores the phenomenon and aesthetics of cursed images, examining their significance in digital culture, psychological impact to the viewer and the ways in which they challenge our assumptions about reality, perception of images and the medium of photography.

Obsah

Úvod	1
1 Podoba Cursed Images	2
1.1 Něco tísnivého.....	6
2 Creepypasty a cursed images.....	11
Závěr	16
Seznam použitých zdrojů.....	17

Úvod

Cursed images, neboli „prokleté obrázky“, je pojmenování populárního internetového fenoménu, co zahrnuje často znepokojivé a bizarní fotografie a obrázky, které v divácích vyvolávají zejména neklid, tíseň a strach. Tento fenomén se stal populárním převážně v roce 2016 a věřím, že obsahuje estetický a psychologický diskurz, který je silně relevantní pro digitální obraz a fotografii, jemuž se doposud nevěnovalo tolik pozornosti a odborných textů. I když se koncept cursed images může zdát triviální, odhaluje hlubší psychologický pohled na náš vztah k digitálním médiím, fotografii a naši inherentní fascinaci tajemnem a podivnem. Cílem této práce je prozkoumat původ těchto „prokletých obrázků“, jejich dopad na internetovou kulturu a diváka. Dalším středem pozornosti práce je to, proč a jak, tyto obrazy považujeme za děsivé a tísnivé a jakým způsobem promlouvají k našim kolektivním úzkostem a touhám. V jednotlivých kapitolách tedy odkrývám jejich původ v kontextu sdíleného digitálního prostoru a dále se věnuji jejich ikonickým, estetickým vlastnostem vázaných s jejich vnitřně spjatým pocitem tísně v rámci fotografického média a jeho vazbě k minulosti a nostalgii.

1 Podoba Cursed Images

Fotografie na internetu a zejména v sociálních sítích zaujala mnoho poloh, které daly další rozměr její fundamentální vlastnosti na něco ukazovat, něco popisovat, dokumentovat a k někomu hovořit. V současné době sociální fotografie a s ní spojené průběžné sdílení každodennosti, zaujímá funkci určité řeči, nebo komunikace, která vypovídá o uživatelově existenci, statusu, smýšlení, vkusu atp. Je dnes obvyklou záležitostí, konzumovat a vnímat svět na sociálních sítích skrze obrazy vytvořené námi samotnými, ale i obrazy ostatních a stejně tak ho i skrze tyto obrazy popisovat. Sociální sítě se staly platformami pro tento druh komunikace v širokém spektru, kdy se kromě sebe prezentace našimi fotkami obklopujeme také snímky z různých zdrojů a sledujeme veřejné skupiny s vizuálním obsahem, který spadá do spektra našeho zájmu. Existuje spousta internetových trendů a tendencí, díky nimž uživatelé rozdělují, archivují a sdílí sociální fotografie určitého typu ve veřejných skupinách různých sociálních sítí a jedním z nich je i bizarní fenomén „cursed images“.

Termín „cursed image“ v tomto diskurzu současné digitální kultury odkazuje na obraz (povětšinou fotografii), který je vnímán jako tajemný nebo znepokojivý kvůli svému obsahu, špatné kvalitě nebo kombinaci obojího. Tento „prokletý obraz“ má člověka přimět v první řadě k otázce důvodu existence a vzniku takového snímku, jelikož referent, jež zobrazuje, je častokrát bizarní, obskurní a groteskní, ale je vždy pevně spjat s realitou, což mu dodává na pocitu autenticity a pravosti. Fotografie tohoto druhu je často prezentována bez jakéhokoliv kontextu. Tento chybějící a téměř nedohledatelný kontext původu originální fotky je součástí celkové „aury“ a estetiky, která je u tohoto fenoménu vyhledávána. Termín byl vytvořen na sociálních sítích (poprvé na Tumblr a později na Twitteru) v roce 2015 a popularizován následující rok, kdy se po vzoru Tumblr a Twitterového účtu uživatelé v soukromých i veřejných skupinách na různých platformách začali podílet na sbírání a archivaci takovýchto snímků.¹ Charakter znepokojení, který tyto obrazy mohou často vyvolávat není zcela explicitní, jelikož na fotografiích nemusí být nutně nic radikálního, drastického nebo děsivého, ale okolnosti, při jakých je obraz komunikován v digitálním prostoru, ho uvádí do polohy znepokojení - do momentu, kdy se na snímku jeví vše skoro v pořádku, ale jedna věc nám jako divákovi nesedí a toto těžce uchopitelné „něco“ dává celému zážitku tísnivý charakter.

Původ estetiky „cursed“ v digitální kultuře vychází především z předpokladu, že s fotografií je něco špatně, něco je v nepořádku, věci nejsou tak, jak si náš mozek myslí, že by měly být, a tento převládající pocit je zdrojem našeho rostoucího neklidu. Obsahy takových snímků jsou odvrácené od toho, co by člověk povětšinou čekal, že fotografie bude zaznamenávat a provokují otázku proč, nebo za jakých podmínek snímek vůbec vznikl (viz Facebookové

¹ Viz. účet @cursedimages dostupné na: <https://twitter.com/cursedimages?lang=cs>

skupiny jako: „Pictures with no context“, „Mysterious content“ nebo „Food in Places it Shouldn't be“ které svým podivným charakterem také spadají pod estetiku „cursed“). Můžeme připustit, že některé Cursed images takto mohou mít i lehce humorný podtext, ale obskurnost situace ve snímku zpravidla převládá a dělá z něj něco, co by divák s podivem a nejistotou komentoval slovy, že se dívá na něco co by: „tak to nemělo vypadat“ nebo „tak to nemělo být“. Je to přitažlivá myšlenka, že existuje něco neodmyslitelného pro referent ve fotografii, co jej dělá „prokletým“, ale je těžko racionalizovaný nebo popsitelný. Pravdou je, že nevšednost a jinakost cursed images je vlastní také jejich formě a ne jen obsahu. Většina těchto snímků je stará (stará co se historie internetu a zveřejňování fotek do sdíleného online prostoru týče, tedy především na přelomu století okolo roku 2000 a první poloviny desátých let 21.století) a mnoho fotografií na stránkách dedikovaných tomuto fenoménu je, nebo bylo shromážděno z míst jako Flickr a Photobucket a ze zaniklých Webshots. Jsou to i relikvie z raného Webu 2.0, kdy nahrávání stovek veřejně přístupných fotografií bezmyšlenkovitě „nacvakanych“ různými uživateli nebylo velkým problémem. Tyto stránky ve své době byly určeny spíše pro archivní, než pro performativní účely a představovaly sociální prostředí v němž komunita mimo jiné příspěvky a vstupy, začala pořizovat, uploadovat a vzájemně si prohlížet své fotografie. Nynější chybějící kontext pro tyto zapomenuté fotografie, ztracený v nedohledatelném toku dat internetu, je součástí tísnivé esence, která je „cursed“ snímkům přiřazována. Dalo by se říci, že „cursed images“ čerpají svou sílu nikoli jen ze skutečných zobrazených objektů na snímcích, ale i ze skutečnosti, že fotografie jako tyto jsou starými produkty zastaralé technologie. Mileniálové už v dnešní době téměř nepoužívají jednorázové fotoaparáty, fotoaparáty se silným zábleskem a zastaralými senzory. Údaje o datumu a čase v jasně oranžové nebo žluté barvě v pravé dolní části fotky již nezdobí rohy našich snímků. Tato prchavá doba nekvalitní digitální fotografie a levných kompaktních fotoaparátů (období okolo roku 2000) byla velmi záhy nahrazena funkčností chytrých mobilů a jejich softwarů. Když lidé nyní zveřejňují fotografie na Facebooku a Instagramu, některé platformy jemně upravují a vylepšují barvy snímků, čímž jim dodávají atraktivní lesk, ale zároveň méně individuality.

Ob. 1) Referenční snímek z Twitter účtu @cursedimages

Ob. 2) Referenční snímek z Twitter účtu @cursedimages

Proto tato internetová archeologie a prezentace snímků ze starších zdrojů v současném internetovém prostředí vytváří výraznou vizuální odlišnost, kterou jsou „cursed images“ často charakterizovány. Tato odlišnost ponechává „staré“ digitální fotografie nahrané v době prvních komunitních stránek v podivném prostoru. Nejsou dost staré na to, aby mohly být skutečně označovány jako „vintage“ materiál, ale nejsou ani dostatečně upravené, aby byly označeny za současné. U analogové fotografie se můžeme s určitou jistotou pokusit alespoň odhadnout její stáří a je pro nás už jen kvůli jejímu analogovému původu snazší si ji zařadit do jejího vlastního prostředí, pro které jsou typické i drobné věci, které zasahují do vizuality jako jsou právě vady v podobě škrábanců nebo nečistot na filmu. Ale digitální fotografie například z roku 2005 zachycené na levný kompak existují ve zvláštním limbu. Mají nižší vizuální věrnost a také postrádají filmové zrno, které by tento nedostatek obhájilo. Tato specifická vizualita fotografie se v dedikovaných účtech a skupinách na sociálních sítích, které je opakovaně sdílejí a archivují (jako právě skupiny Cursed content, Cursed images atp.), považuje za estetiku. Esence takové estetizace pramení především také z pocitu nostalgie, tedy z nostalgie vizuality starší technologie. Nathan Jurgenson ve své knize o sociální fotografii tuto nostalgii popisuje ve vztahu sociální fotografie k té analogové, kdy bylo jednou dobu velkým trendem tvořit digitální snímky na internetu tak, aby se podobaly svým fyzickým a analogovým předchůdcům za použití různých filtrů s vintage estetikou, nebo úprav, které simulují filmové zrno, škrábance a vybledlé rohy. „Napodobovaly zub času a vyvolávaly nostalgii i pocit autenticity, který digitálním fotografiím v jejich počátcích zřejmě chyběl.“²

Ob.3) Dick the Birthday Boy, výřez z polaroidu.

Tajuplnost, znepokojení a určitý druh tísně, který je pro tyto snímky typický, spadá do velmi specifické psychologické kategorie spojené s druhem strachu, nebo negativní emoce. V kontextu snímku na internetu začleněném do tohoto fenoménu, který by mohl takovou tíseň vyvolávat, je znepokojujivý a tísnivý pocit, spojen také s efektem nostalgie. V roce 1983 v

² Nathan Jurgenson. *Sociální fotografie: O fotografii a sociálních médiích*. Přeložil Martin Charvát. Vyd. 1. české. Praha: Nakladatelství Karolinum, 2022, s. 12. ISBN 978-80-246-4909-2

americké restauraci ShowBiz Pizza Place, kde probíhala dětská narozeninová oslava šestiletého Rich Evanse, vznikl polaroidový snímek, který se později stal velmi populárním internetovým memem, známým pod názvem „Dick the Birthday Boy“ (viz. obrázek č. 3).

Tento snímek byl poprvé zveřejněn na webové stránce Funnyjunk bez jakéhokoliv kontextu 20. září 2014.³ V důsledku tohoto zveřejnění se snímek široce rozšířil online jako zvláště nezapomenutelný obraz v kategorii Cursed Images a taky na stránkách jako je Awkward Family Photos, která je uživatelskou sbírkou trapných, humorných nebo bizarních snímků z prostředí rodinné fotografie. Je příhodné, že se obrázek objevil i v Redditovém vláknu „r/nostalgia“, díky němuž se podařilo identifikovat dnes již zaniklou dětskou restauraci ShowBiz Pizza Place, která byla součástí řetězce dětských restaurací se zvířecími maskoty. To, co je tísnivé ohledně tohoto snímku nepochybně pochází z výjevu na který se koukáme a z pocitu, že narozeninové překvapení ve formě podivně vypadajícího medvědího maskota nebylo zúčastněnými dětmi natolik vítané. Tato imprese obklopující postavu medvěda a její kontrastní umístění vedle chlapce u diváků často vyvolává neklidný pocit, který jakoby naznačoval nějaký zvrácený narativ za celou zdokumentovanou událostí, do níž však již nemůžeme nahlédnout hlouběji. Tento pocit je také nejspíše důvodem vzniku a rozšíření pozdějších úprav tohoto snímku do internetových memů, jako například vložení komiksových bublin s textem pro doplnění narativu, které daly fotografii pedofilní konotace.

To, co zde ale dále podněcuje tísnivý pocit, kromě výjevu samotného, je ještě něco jiného. Něco, co je mnohem více vlastní fotografickému médiu jako takovému. A tím je v tomto případě samotná forma fotografie, která odkazuje k pocitu nostalgie. Forma snímku v podobě vybledlého polaroidu, který odkazuje na nyní již odlehle a dávné místo umocňuje u diváka pocit, že nahlíží na artefakt z minulosti, na polaroidový snímek zaznamenávající někdejší událost. Autenticita tísne je prověřena, jelikož divák věří, že se dívá na reprodukci reality a tudíž výjevu přidává na určité umocněné opravdovosti nebo důležitosti. Podoba polaroidového snímku a její vizuální kvality odkazují na svůj původ, tedy hmotnou fotografii, což, jak Jurgenson zmiňuje, obraz automaticky pojí s materialitou, které je v současné digitální době dodána prestiž a důležitost. „Přes módu, nábytek až k městům, to, co je zašlé a vintage, může úspěšně zprostředkovat pocit autenticity.“⁴

³ Know your Meme: Dick the Birthday Boy [online]. 2019 [cit. 2023-01-28]. Dostupné z: <https://knowyourmeme.com/memes/dick-the-birthday-boy> (EN)

⁴ Nathan Jurgenson. *Sociální fotografie: O fotografii a sociálních médiích*. Přeložil Martin Charvát. První české vydání. Praha: Nakladatelství Karolinum, 2022, s. 14. ISBN 978-80-246-4909-2

1.1 Něco tísnivého

Tato autenticita „zašlého snímku“, vyvolávající pocit nostalgie, je v rámci podivných fotografických karikatur, kterými Cursed images mnohokrát jsou, přímo spojena i s pocitem tísně. Sigmund Freud ve své stati „Něco tísnivého“ hovoří o tomto specifickém pocitu budícím znepokojení, jako o něčem dávno zapomenutém a potlačeném, nikoliv novém. „[...] tísnivé je oním druhem něčeho vyvolávajícího úlek, jenž vychází z toho, co je odedávna dobře známé.“⁵ V českém jazyce pro tento pocit tísnivého a znepokojujícího (v angličtině „*the Uncanny*“) neexistuje natolik výstižné znění, které by zcela očividně a plně pokrývalo její neurčitý charakter a proto budu na tento pocit strachu, tajuplna, nejistoty a znepokojení referovat jako na něco tísnivého/tíseň vyvolávajícího, stejně jako je tomu v českém překladu Freudova textu⁶. I když se jedná o pocit spojený s jistou formou strachu či úleku, jeho často těžce určitelným spouštěčem ani zdaleka nemusí být něco zřetelně děsivého nebo zpravidla hrůzu nahánějícího, jelikož ani v nejmenším neplatí, že vše, co je na první pohled děsivé, je také tísnivým. Freud v tomtéž textu tento jev odkrývá v kořenu německého slova *heimlich*, *heimisch* (jehož význam je: známý, domácký, rodilý, patřící k domovu), kdy se jeho protějšek „*unheimlich*“, stejně jako věc kterou popisuje, přetváří v něco s tísnivým charakterem a ambivalentně spadá v jedno se svým opakem „*heimlich*“. Slovo a s ním spojený pocit, o němž je řeč, se od strachu liší právě tím, že není vždy používáno ve významu, který by bylo možné kategoricky a přesně určit. Dobrým příkladem pro vylíčení spouštěče takového pocitu, co nese onen druh něčeho tísnivého, je situace, kterou Freud popisuje jako „nezamýšlené opakování téhož“. Pripusťme situaci, kdy si například člověk rezervuje pokoj v hotelu a jsou mu vydány klíčky s číslem pokoje 31. Téhož dne, při návštěvě divadla, dostane přiřazené sedadlo se stejným číslem a opakovaně v průběhu dne rozeznává i v součástech větších celků, jako adresy domů nebo letopočtu na náhrobku, na který během dne narazí, totéž číslo 31. Neškodná situace se pro něj začne stávat něčím tísnivým a to o to více, čím kratší doba uběhne mezi jednotlivým opakováním takové situace. Člověk má tendenci v takovýchto nevinných náhodách hledat skrytý význam věci, pokud k jednotlivým opakováním téhož docházelo v krátkých časových úsecích. Jakoby snad číslo mělo na něco poukazovat, něco znamenat, nebo symbolizovat nějakou děsivou předzvěst, jako například rok života, v kterém má dotyčný zemřít. Na čísle jako takovém pochopitelně nic tísnivého neshledáváme, ale pocit, který nám je vnucen, naznačuje představu čehosi osudového a nevyhnutelného, něčeho, čím je člověk pronásledován. Podobným pocitem bezmocnosti a tísně se může stát i nechtěné navracení se na stejné místo. Třeba při pokusu o opuštění lesa z důvodu rychle blížícího se soumraku, se člověk po deseti minutách hledání cesty ven ocitne u stejného stromu, u něhož

⁵ Sigmund Freud, "Něco tísnivého". in: Helena Bendová a Matěj Strnad (eds.), *Společenské vědy a audiovizie*. Vyd. 1. Praha: Nakladatelství AMU, 2014, s. 43. ISBN 978-80-7331-348-7

⁶ Sigmund Freud. *Spisy z let 1917-1920*. Přeložili Miloš Kopal a Ota Friedmann. Praha: Psychoanalytické nakladatelství J. Kocourek, 2003. ISBN 80-86123-20-0

svoji cestu začal. Nebo například když člověk tápe v jemu neznámém tmavém prostředí, hledajíc vypínač, aby si rozsvítil a po několikáté narazí do stejné židle. Tato situace však není ani zdaleka jedinou, která by zastřešovala vše, co je tímto druhem tísnivého a k dalším principům, které Freud popisuje jako prvky, které spolehlivě tvoří charakter tísně, se později ještě obrátím. Když se vrátíme k podobě „cursed“ snímků a s nimi spojenému pocitu takové tísně, nejistoty a znepokojení, jako je „Dick the Birthday Boy“ a s ním i výše uvedené příklady, je očividné, že absence bližšího kontextu, o níž jsem se již zmiňoval, který by nám měl osvětlit příběh a důvod vzniku mnohých cursed images, nemálo napomáhá k tísnivému pocitu, který fotografie vysílá.

Ob.4) Autor: Ron Magill, 1992

V srpnu roku 1992 v Americe při očekávání ničivého hurikánu, který později dostal pojmenování „Andrew“ a který splnil ničivý předpoklad, došlo v jedné zoo v Miami na Floridě k extrémním opatřením. Při snaze ochránit zvěř před blížící se zkázou, byly mnohé druhy přeneseny a schovány na místa, která se stala alternativními výběhy. Jedním z takových míst byly i pánské záchody v komplexu zoo, kam byli přeneseni plameňáci a další druhy ptactva. Tehdejší asistent zoo Ron Magill při této příležitosti pořídil snímek celé scény, protože, jak sám popisuje pro americký online magazín Atlas Obscura, měl pocit, že podobný výjev už nikdy v životě neuvidí⁷. Tentýž snímek se později po zveřejnění, jak se z jeho podoby již dá odezírat, stal výrazně obstojným a populárním obrazem v kategorii cursed images. Důvod je zřetelný, seno na podlaze interiéru toalety, zdánlivé rozmnožení plameňáků skrze odrazy v zrcadlech, stěny z kachliček odrážející blesk fotoaparátu, přítomnost tropického zvířete v nepřírodném prostředí, scéna vypadá jako z divokého snu a dalo by se říci, že fotku divák může skoro i cítit. Nám ale nyní tato stejná fotografie již ani zdaleka neevokuje až tak výrazný pocit chaosu a tísně aby mohla být zařazena jako obzvlášť výrazný cursed image a to právě proto, že jsme

⁷ Cara Giamio. *The Story Behind the Most Famous Photo from Hurricane Andrew*. Atlas Obscura [online]. 2016, [cit. 2023-03-07]. Dostupné z: <https://www.atlasobscura.com/articles/the-story-behind-the-most-famous-photo-from-hurricane-andrew> (EN)

seznámeni s příběhem jejího vzniku. Jakmile divák zjistí bližší okolnosti jeho vzniku, snímek začne být o něco méně „cursed“, o něco méně chaotický, tajuplný a nepozemský. Na tomto příkladu se dá sledovat i pravda o tom, jakým způsobem povětšinou cursed image vzniká a jak je šířen. Chybějící kontext fotografie je v působivosti „cursed“ estetiky naprosto klíčový a stává se o to silnějším, čím je více podobných snímků přítomno na jednom dedikovaném místě (viz. cursed images skupiny na sociálních sítích). Fotky jsou vyjmuty ze svého původního kontextu, v kterém byly uživateli a autory nahrány do sdíleného prostoru a uveřejněny jinde, bez komentáře, jakožto čerstvě vzniklé cursed images. Vyplývá z toho tedy, že jen velmi vzácně je snímek pořízen s vědomím a záměrem, aby z něj nakonec byl „cursed image“. Situace si mnohokrát může fotografické zaznamenání vyžadovat, ale fotograf je zde málokdy vědomým autorem její autentické tísnivosti. Přestože vizuální kvality, co odpovídají cursed estetice jsou dané od momentu pořízení snímku, cursed se fotografie doopravdy stává až ex post, až je znovuobjevena a vynesena na světlo pro svoji zvláštnost. Freud při rozboru vlivu a povahy tísnivého uvádí ve svém textu jednu poznámku od Friedricha Schellinga „[...] tísnivě působící (das Unheimliche) je něco, co bývalo mělo zůstat skryté a vyšlo na světlo.“⁸ Schellingova poznámka podobným způsobem, jako je tomu u objevování cursed snímků, naznačuje, že tísnivost je také spojena s aktem objevování nebo nacházení. Snímek s plameňáky sice vznikl jako dokumentace extrémních opatření při krizové situaci, ale většina lidí jej poznala mimo tyto okolnosti, jako výrazný vizuál bez kontextu, sdílený na sociálních sítích. Snímek se vynořil ze tmy, zdánlivě na nás narazil odnikud. Fotografický obraz se stal pro svůj zjev „slavnější“ a zajímavější, než souvislosti při níž byla fotografie pořízena. Obraz už nevypovídá o určité situaci v rámci zamýšleného významu fotografa, ale situace v obraze zůstává ponechaná své anonymitě a působí na diváka jen svým němým obsahem.

Toto poukazuje na problém náhody který je s médiem fotografie pevně spjatý a to sice, že fotografie mnohdy zachytí víc, než měl fotograf v úmyslu zachytit. Ve své knize „Photography and the art of chance“ Robin Kelsey při objasňování role náhody ve fotografii uvádí mnohá tvrzení Williama Henry Fox Talbota, která vysvětlují, jak obraz po vyfocení může zobrazovat detaily a věci jichž si autor snímku nebyl vědom.⁹ Hovoří o možnosti, kdy fotografie překročí záměry, které vedly k jejímu pořízení. Zde Kelsey používá jeden Talbotův doslovný příklad, týkající se nezamýšleného vyfotografování ciferníku hodin, který byl v komponování snímku fotografem přehlédnut, a dlouho poté objeven na fyzické fotografii jako nevědomý záznam přesného času vzniku fotografie.¹⁰ Objevování těchto „náhod“ a potenciálních symbolických významů Talbot ve svých výročích připisuje „kráse fotografií“ a Kelsey ve své knize podotýká,

⁸ Sigmund Freud, "Něco tísnivého". in: Helena Bendová a Matěj Strnad (eds.), *Společenské vědy a audiovizie*. Vyd. 1. Praha: Nakladatelství AMU, 2014, s. 60. ISBN 978-80-7331-348-7

⁹ Robin Kelsey. *Photography and the art of chance*. USA: Belknap press, 2015, s. 30-31. ISBN 978-0-674-74400-4. (EN)

¹⁰ Tamtéž s. 30-31

že i když Talbot podobné nacházení popisuje jako přímo náležící fotografovi, ve skutečnosti patří každému divákovi.¹¹

S podobným principem náhody a objevení operují i cursed images ve smyslu zachycení neočekávaného zdroje fascinace nebo popřípadě zklamání, které mohou měnit či obarvovat původně zamýšlené sdělení fotografie. Nemusí se jednat o tak konkrétní symbolismus jako byl zmiňovaný ciferník hodin, ale třeba jen o způsob, jakým je fotografie pořízena a komponována. Velkou roli totiž hraje i faktor toho, kdo cursed fotografii pořizuje a to, jak již bylo nastíněno výše, z velké části zastupují „ne-fotografové“ a „ne-umělci“, kteří při pořizování snímku necílí na dedikovanou estetiku, což vznik jednotlivých cursed images posouvá blíže podobné náhodě, jež je objevena ex post divákem nebo autorem snímku a také vstříc prostředí vernakulární a nezáměrné fotografie. To, co mělo být jen nevinným záznamem radostné oslavy mladého chlapce, bylo později objeveno jakožto součást estetiky, která počítá se znepokojením a tísní (obrázek 3. „Dick, the birthday boy“). Je zřejmé, že původně nebylo počítáno s tím, v jak nelibý a na pohled nepříjemný snímek přeroste. Nalezení řádu v tom, co operátor foťáku nikdy nezamýšlel, se jeví jako velká součást vlivu v kterém cursed snímky nacházejí svůj tísnivý potenciál a současně patří k jejich inherentní podobě, jíž je předpoklad, že se snímky „není něco v pořádku“ často právě kvůli jejich (z fotografického hlediska) improvizované a amatérské podobě.

Vůbec první koncepce a myšlenka kategorizace cursed images vznikla při zveřejnění prvního cursed obrázku na sociální síti Tumblr v blogu CursedImages 28. října v roce 2015¹². Byla to fotografie muže obklopeného bednami s červenými rajčaty ve sklepě s laminem obloženými stěnami se vzorem dřevěných prken (obrázek 5. První cursed image). I tehdejší devatenáctiletá studentka fotografie a filmu z amerického severozápadu, jež byla autorkou zmíněného blogu, při anonymním rozhovoru s Paper Magazine (2019), v interview referovala na cursed images jako na „zapomenuté fotografie“ a první zveřejněný snímek muže s rajčaty popsala jako „dokonalý cursed image“, jelikož „na něm není nic zpravidla znepokojivého“ a který „je naprosto všedním okamžikem, co fotoaparát a nový kontext proměnily v něco jiného.“¹³ Dále k objasnění zdrojů, z nichž snímky pochází dodala, že v té době měla veyeurskou zálibu v prohledávání starých archivů na platformě Flickr, aby se podívala na zapomenuté, blesknuté fotografie z minulých let.¹⁴

¹¹ Robin Kelsey. *Photography and the art of chance*. USA: Belknap press, 2015, s. 30-31. ISBN 978-0-674-74400-4. (EN)

¹² *Know your Meme: Cursed Images* [online]. [cit. 2023-03-28]. Dostupné z: <https://knowyourmeme.com/memes/cursed-images--2> (EN)

¹³ Matt Moen. *Cursed Images: Finding Comfort in Discomfort*. Paper Magazine [online]. 2019 [cit. 2023-03-28]. Dostupné z: <https://www.papermag.com/cursed-images-break-the-internet-2641552996.html> (EN)

¹⁴ Tamtéž

Ob. 5) První cursed image zveřejněný na:

cursedimages.tumblr.com¹⁵

Termín „zapomenuté fotografie“ a zapomenutí obecně opět inklinuje k vytouženému aktu objevování a odkrývání něčeho, co donedávna leželo v zapomnění, mimo světlo světa. Je v souladu i s Talbotovou poznámkou týkající se jedné z krás fotografie, kterou shledával v poetice fotografické náhody a něčeho nezamýšleného, co je později odhaleno. U objevování zapomenutých snímků v neaktuálních veřejných archivech internetu, které by se daly označit jako cursed, tato náhoda rozhodně nefiguruje jako poetická krása, spíš než jako neznámá prezenze děsivé nebo neklidné atmosféry. Zdroje a účastníci takových snímků jsou neznámí a nepoznatelní a tato anonymita je umocněna právě v zapomenutých fotografiích plných prázdných prostorů, potměných scén ozářených bleskem, nelogických nebo abnormálních souvislostí na snímku, zvláštních efektů světla, předmětů umístěných na nesourodých místech, manekýnů, masek a kostýmů, které se všechny staly běžnými tématy opakujícími se ve fotografiích označovaných jako cursed images. Anonymita se dá také spojit s potenciálním nebezpečím nebo strachem z neznáma, které je na internetu ve své virtuální podobě všudypřítomné, charakterizující internet také jako poněkud děsivé místo, co může ohrozit naše bezpečí, finanční informace a stejně tak i naši identitu.

¹⁵ Dostupné z: <https://cursedimages.tumblr.com/>

2 Creepypasty a cursed images

Prostředí internetu, nabízející možnost velké míry anonymity, jež je klíčovým zdrojem, skrze který jsou cursed images komunikovány, má samo o sobě svůj vlastní diskurz strachu, žánr internetového hororu nebo pojetí určitého typu děsu, který je pro sdílený digitální prostor inherentní, hlavně skrze jeho možnosti volné komunikace napříč uživateli a zdánlivě neomezeného obsahu ke sdílení a nahrávání. Je zřejmé, že i skrze použití internetu jako nástroje pro zločin a nelegální činnosti, stalking a nabourání soukromého prostoru, zprostředkovává tento celosvětově globální fenomén svoji vlastní oblast nebezpečí a strachu. Úzkost spojená s představou internetu jako mnohem hlubšího, temnějšího a nedohledatelného „místa“ ukrývajícího skutečně temný obsah, jako je nelegální pornografie, trh s drogami a zbraněmi, služby nájemných vrahů, živých přenosů skutečného mučení, teroristické komunikace atp. dala zrod mnoha příběhům a populárním historkám. Povědomí o něčem zapovězeném, skrytém před denním světlem, v těchto příbězích umocňuje i prezence nechvalně známého Dark webu, tedy části světového „World Wide Webu“, která leží na překrývaných sítích, které lze navštívit pouze skrz speciální software nebo pro tyto účely nastavená zařízení. Tento prostor podle studií z roku 2016 obsahuje 56% podobného ilegálního obsahu.¹⁶ Povědomí o této straně internetu je nemalou součástí působivosti médií pracujících v žánru internetového hororu, v němž jako především populární fenomén uspěli takzvané creepypasty.

„Creepypastas“, nebo počeštěně creepypasty, jsou odnoží takzvaných cypypast (cypypastas), čímž byli dříve, okolo roku 2006, (kdy se termín poprvé objevil v anonymním vlákně na platformě 4chan¹⁷), označovány obrázky, nebo psané příběhy kolující zejména prostřednictvím e-mailových vláken technikou „copy and paste“ (kopírovat a vložit - odtud odvození jejich názvu). Creepypasty, (spojení slov *creepy* - děsivý, a předešlého *copy and paste*) ale narozdíl od cypypast šíří zejména strašidelný a hororový obsah. Jsou to hororové příběhy i obrázky, obvykle vyprávěné v neformálním internetovém formátu, které se od sebe navzájem výrazně liší, ale povětšinou obsahují podivné entity, postavy a situace. Často jsou založeny nebo inspirovány takzvanými „urban legends“, tedy formami „městských povídaček“ a interních legend, různými mýty nebo pověstmi, obsahující zejména prvky hrůzy, strachu, nadpřirozena, smrti a násilí. Tyto historky se mohou pohybovat od úsměvných, odlehčených příběhů až po silně znepokojivé, temné hororové příběhy. Stejně tak se mohou lišit i ve své délce, od krátkých textů až po dlouhé, vícedílné série, zahrnující i více typů médií (např. video

¹⁶ Daniel Moore - Thomas Rid. *Cryptopolitik and the Darknet*. Taylor & Francis [online]. 2016 [cit. 2023-03-29]. Dostupné z: <https://www.tandfonline.com/doi/full/10.1080/00396338.2016.1142085> (EN)

¹⁷ Margaret Rouse. *What does Cypypasta mean ?*. Techopedia [online]. 2021 [cit. 2023-03-30]. Dostupné z: <https://www.techopedia.com/definition/31470/cypypasta>

nebo mluvené slovo). Důležitým rysem creepypast a žánru internetového hororu je i to, že jsou vnímány jako součást jisté participační kultury v níž jsou tvořeny a doplňovány ať už v komunitách nebo jednotlivými uživateli. Často tedy začínají jako diskrétní výtvoři jednotlivců a v rámci větších digitálních komunit se pak transformují prostřednictvím práce více účastníků napříč platformami, kde získávají na různých mírách popularity. Tosha R. Taylor ve své stati „Horror Memes and Digital Culture“ zmiňuje, jak je oproti pasivnímu konzumu participační kultura dosažená právě v rámci komunit a fandomů, čímž její obsah zůstává odlišný od komerčních tvůrců, ale zachovává si stejně cennou kvalitu v žánru, v němž figuruje.¹⁸ Pro tyto příběhy někdy bývají cursed images považovány jako jejich přímé ekvivalenty, nebo inspirace sdílející „prokletý“ obsah. I když přitom cursed images ve své široké kategorii nejsou s creepypastami nutně napřímo asociovány, protože oba dva fenomény mohou existovat nezávisle na sobě, mají i tak něco společného v tom, jakým způsobem se po internetu šíří, tedy skrze participační kulturu a dedikované komunity. Nestalo se proto poprvé, že by na základě objevení snímku, spadajícího pod „cursed“ estetiku, vznikla šířená pověst z které by později vzešla ikonická creepypasta. Jako příhodný příklad vzniku populárního narativu na základě snímku je internetová pověst známá jako „smile.jpg“ (nebo také její další populární varianta „Smile.dog“), kdy je pod stejným jménem označován i samotný obrázek, kterého se narativ týká. I když do dnešní doby není zřejmé odkud se objevil a jak ve své neupravené formě tento obrázek původně vypadal, smile.jpg se stal „prokletým obrazem“ v pravém slova smyslu. Zmiňovaný obrázek se údajně poprvé objevil na platformě 4chan v roce 2008¹⁹. Je na něm vidět digitálně upravený pes husky s velkými lidskými zuby a v pozadí je méně viditelná natažená lidská ruka (obrázek č. 6). První verze obrázku byla upravena tak, aby vypadala jako polaroidový snímek se svým typickým rámem na kterém jsou vidět rudé otisky prstů. Tento snímek měl podle příběhu těm, kteří jej viděli způsobit epileptické záchvaty, šílenství, inspirovat je k sebevraždě nebo způsobit to, že v blízké době přijdou o život. Fiktivní příběh, skrze který se obrázek, proslavil je vystavěn jako emailová konverzace dvou postav, z níž jedna tvrdí, že je prokletá oním snímkem, způsobem kdy ji entita vyobrazená na fotce, smile.dog, navštěvuje ve snech a nabádá ji aby „šířila dál slovo“, tedy poslala snímek další oběti. Na konci příběhu, po tragické smrti první postavy, je vypravěč kontaktován neznámým člověkem přes e mail, zprávou zahrnující smile.jpg soubor jakožto přílohu, který byl na konci creepypasty přístupný i pro čtenáře. Tísňivý pocit obklopující tuto jednoduchou historku a s ní související obrázek, je spojený s dalším psychologickým principem, který podle Freuda²⁰

¹⁸ Tosha R. Taylor, „Horror Memes and Digital Culture“. In: Clive Bloom (editor), *The Palgrave Handbook of Contemporary Gothic* [e-book]. Londýn: Palgrave Macmillan, 2020, s.985. ISBN 978-3-030-33136-8 Dostupné z: <https://doi.org/10.1007/978-3-030-33136-8>

¹⁹ *Know your Meme: Smile.jpg* [online]. [cit. 2023-03-31]. Dostupné z: <https://knowyourmeme.com/memes/smilejpg#fn1> (EN)

²⁰ Sigmund Freud, "Něco tísnivého". in: Helena Bendová a Matěj Strnad (eds.), *Společenské vědy a audiovizí*. Vyd. 1. Praha: Nakladatelství AMU, 2014, s. 59. ISBN 978-80-7331-348-7

úspěšně zprostředkovává onen nelehce uchopitelný pocit tísnivého a znepokojivého („the uncanny“), jemuž sám přezdívá „všemohoucností myšlenek“²¹. Spadají pod něj situace zahrnující lidský přístup k jisté osudovosti a nevyhnutelnosti, která byla vlastní i pro minule zmiňovaný princip „nezamýšleného opakování téhož“. Jedná se tedy o vyplněná přání, všeliká tušení, jež se většinou vyplní a banálně vyřčené výroky, které se záhy mění v realitu. I samotný termín „všemohoucností myšlenek“ napovídá o animismu, tedy nějaké formě víry v existenci duší a duchovních bytostí a sil. Sám bych mohl uvést alespoň jeden jednoduchý příklad z osobního života, v němž se projevil tento princip tísně. Bylo to na základní škole, kdy jsme na začátku školního roku dostali přiřazeného nového, velmi přísného kantora, ze kterého jsem měl strach. Po několika absolvovaných hodinách s danou osobou jsem sám mezi kamarády o přestávce prohlásil něco ve smyslu: „Moc bych chtěl, aby jsme tohoto učitele neměli. Mohlo by se mu něco stát, aby jsme měli někoho jiného.“ Ať to zní sebe nepravděpodobně, v rozmezí dvou nadcházejících dnů se tento učitel srazil s autem. Srážku přežil, ale společně s pár dalšími zlomeninami měl zlomenou také nohu, což mu znemožnilo možnost výuky na celý rok. Do dnes si pamatuji, že naši třídu pak už nikdy neučil. Tísnivost celé situace zde určitě opět nastavuje krátké časové rozmezí mezi mým výrokem a nešťastnou událostí. Čím je mezi nimi čas kratší, tím silnější je pocit tísně. Tísnivý pocit je přítomný i u jiných, méně dramatických situacích, jako například když myslíme na nějakou osobu, kterou jsme již dlouhou dobu neviděli a ta nám v ten moment neočekávaně zazvoní na dveře bytu jako nečekaná návštěva atp.

Ob.6) smile.jpg

S principem “všemohoucností myšlenek” jsou ale v rámci tísně nejefektivnější příklady spojené právě se smrtí, nehodami nebo neštěstím. Freud v krátké studii také uvádí podle něj nejtísnivěji

²¹ Tamtéž, (v angličtině: “omnipotence of thoughts”)

působící podobu pověr, která leží ve strachu ze „zlého pohledu/uhranutí“²², tedy jisté víry v to, že jsou některé osoby schopné vyslat zlověstné účinky na ostatní jenom svým zrakem, na základě domnělé moci patřící očím jako okouzlit, nebo ublížit pohledem.²³ Toto přesvědčení je velmi blízké víře v určitý typ kleteb a prokletí, skrytého záměru škodit, obvykle seslaného na člověka bez jeho vlastního vědomí.

V případě obrázku smile.jpg, tedy v rámci jeho tísnivého potenciálu, nehraje tak velkou roli argument, že z něj samotného do jisté míry, kvůli očividným úpravám, vyprchává vizuální serióznost. Serióznost, co je vlastní všem fotografickým cursed images, tedy předpokladu, že je někdo takto musel vyfotografovat a tím jejich obsah spojil s realitou a reálným světem. Kritický je nově přiřazený kontext, bez něhož je smile.jpg jen pouhým strašidelným obrázkem. Asociace s kletbou nebo předzvěstí něčeho špatného zprostředkovává tísnivý pocit ještě předtím, než divák obrázek uvidí. Ve skutečnosti stačí jen aby byl seznámen s jeho kontextem a snímek není ani potřeba zobrazit, aby se docílilo onoho tísnivého pocitu.

Princip, co přináší „všemohoucnost myšlenek“ a víra v jistou moc, vznášející se nad prokletými předměty nebo slovy a pohledy, přesvědčení že tato gesta mohou rozhodovat o událostech, které normálně s jejich funkcemi nemají tolik společného, vede v podobných příkladech i k opakované tužbě toto prokletí odčinit nebo se proti němu nějakým způsobem bránit. I od těchto vlivů animismu se pak v populární kultuře podobných pověr a prokletí jako je právě například oslepnutí při pohledu na obrázek, zemření do 7 dnů od obdržení předmětu nebo telefonátu a jiných podobně symbolických kleteb, vyskytuje povětšinou i možnost záchrany v rámci přesměrování kletby na další oběť. Koneckonců je nastíněna i v příběhu smile.jpg, kdy jsou postavy, které viděly snímek, ve snech pronásledovány entitou nabádající je „poslat to dál“ v naději konce jejich utrpení. Tento způsob předávání a přeposílání byl pro online komunikace (ale už i mnohem dříve, v podobě dopisů a psaníček) a digitální kulturu odjakživa velmi populární a logický a v ohledu takovýchto narativů vytvořil mýtus jistého „černého Petra“, kterého si nikdo nepřeje mít jen sám pro sebe a kterého je třeba poslat dál. Je zajímavé si všimnout, že právě takto podobným způsobem se šíří nejenom některé creepypasty, ale také mnoho cursed images. Ne nutně z důvodu strachu z pověr nebo touhy po přesměrování prokletí, ale za účelem vynést něco doposud skrytého do oběhu a na obdiv druhých. Pro digitální kulturu je jenom přirozené, aby byl nalezený objev, co byl dlouho téměř neznámý, poslán dál, vyneseno ze stínů na světlo a tísnivá, groteskní a tajuplná podoba cursed snímků, nebo přesvědčivě a autenticky psaná creepypasta v podobě inscenované emailové konverzace, této tendenci jen napomáhá.

Je dobré podotknout, že to, proč jsou cursed images, a vlastně i samotné médium fotografie v některých ohledech tísnivé, má mnoho společného s pojetím tísnivého v rámci fikce nebo

²² V angličtině. „Evil Eye“

²³ Sigmund Freud, "Něco tísnivého". in: Helena Bendová a Matěj Strnad (eds.), *Společenské vědy a audiovizie*. Vyd. 1. Praha: Nakladatelství AMU, 2014, s. 58. ISBN 978-80-7331-348-7

představ, a tísní, kterou člověk skutečně prožívá a která se objevuje v reálném životě. Freud tuto dualitu tísně popsal v paradoxně znějící větě a to sice že: „[...] v básnictví nepůsobí tísnivě mnohé, co by tísnivý účinek mělo, kdyby se to odehrálo v životě, a že v básnictví existuje mnoho možností, jak dosáhnout tísnivého účinku, které v životě odpadají.“²⁴ Mnoho psychologických principů, vyvolávajících tíseň, ztrácí svoji efektivitu v kontextu fikce jako jsou například pohádkové příběhy, kde je třeba zrovna princip „všemohoucnosti myšlenek“ a vyplněných přání všudypřítomný, ale přitom žádný tísnivý pocit nevyvolává.

Fotografie má v této dynamice skutečnosti a fikce zvláštní pozici. Leží někde na pomezí, na hraně, protože uchovává vizuál někdejšího, toho, co bylo dříve realitou, ale sama o sobě je jen otiskem tohoto prožitku a při prohlížení jej zprostředkovává spíš jen virtuálně, čímž se zase od otisku skutečné reality vzdaluje vstříc oněm příběhům a fikci. Zjednodušeně slovy francouzského teoretika a filozofa Rolanda Barthes: „[...] je nepravdivá na rovině percepce, pravdivá na rovině času, [...] bláznivý obraz, který je načichlý realitou.“²⁵ Důvod, proč je smile.jpg tísnivým snímkem, je, že si jej v něčem spojujeme s onou realitou, stejně jako si s realitou spojujeme cursed images, které vnímáme jakožto produkt fotografického média, co má být autentickým záznamem skutečnosti. I když je narativ této slavné creepypasty v něčem očividným produktem žánru internetové fikce, je to právě fotografie a formát emailové konverzace, v níž je vyprávěn, (obě věci pro digitální kulturu velmi časté a známé) které symbolizují most ke vnitřnímu sporu jestli nevěrohodná historka přeci jen není skutečně možná. Jsou to tedy právě tyto možnosti kolektivního prostředí internetu, díky nimž cursed snímky a creepypasty získávají na své síle a popularitě.

²⁴ Sigmund Freud, "Něco tísnivého". in: Helena Bendová a Matěj Strnad (eds.), *Společenské vědy a audiovizie*. Vyd. 1. Praha: Nakladatelství AMU, 2014, s. 68. ISBN 978-80-7331-348-7

²⁵ Roland Barthes. *Světlá komora: poznámka k fotografii*. Vyd. 2., upr., (Ve Fra 1.). Praha: Fra, 2005, s. 108. ISBN 978-80-86603-28-5.

Závěr

Tísňivá nostalgie

Dalo by se tedy říci, že efektivita „cursed images“ operuje s jistou tísňivou nostalgií, vyvolanou mnohokrát zašlou, dnes již nevšední vizualitou fotek, která je nejvíce zřetelná u digitální fotografie a především u starších modelů nepříliš kvalitních fotoaparátů a kompakťů. Odkazuje i na technologickou jinakost tehdejšího internetu, online komunikace a sdílení obrázků na síti. Velká většina snímků, které označujeme za cursed, je proto spojena s dobou, kdy také vznikaly první komunitní weby pro sdílení fotografií (jako byly například Photobucekt 2003, nebo Flickr 2004), což tento fotografický obraz, který dnes vnímáme jako zastaralý a překonaný „kvalitnější“ digitální fotografií, zahluje do své vlastní digitální nostalgie, na kterou bylo skrze výrazný a rychlý technologický pokrok, ve vývoji digitální fotografie po roce 2000, snadno zapomenuto. V tomto ohledu je jakákoliv hrůza, či odpor na takovém snímku vnímána s přidanou mírou autenticity, protože snímek přeci jen na dnešní poměry vyčnívá a „vypadá zašle“ a proto je jeho vztah k minulosti umocněn. Víme ale, že takováto hrůza a znechucení fungují jako dvě strany téže mince, přičemž hrůza je logický odpor k něčemu, co nás přímo ohrožuje, a znechucení je emocionální reakce na něco nevkusného nebo nepříjemného. U cursed images ale nejsme mnohokrát schopni zjistit, jestli okolnosti na snímku představují hrozbu a častá poplachová reakce (fight or flight reflex) se zdráhá a nechává nás zaseknuté v tomto tísňivém váhání. Cursed images nejsou děsivé v tradičním smyslu vyvolávání strachu z potenciální hrozby nebo snad smrtelného ohrožení. Ve skutečnosti představují spíše existenciální hrozbu pro náš pocit sebe sama. Někdy zpochybňují náš zdravý rozum svými abnormálními podobami a situacemi a jindy i přes sebe banálnější vzezření stále skrytě sálají předzvěst děsivých a záhadných scénářů, k nimž odkazuje právě jejich nostalgický vzhled. Vzhled a kvalita, které jsme dávno vytěsnili z povědomí o současné fotografii, digitální a tísňivou nostalgii, v níž rozeznáváme onen nepříjemný hlodavý pocit. I v rámci tísňe vyvolané fotografií, zde tedy v tomto smyslu „kdysi poznaného“ skutečně platí psychologický argument, že: „[...] toto stísnující není opravdu ničím novým nebo cizím, nýbrž něčím duševnímu životu od pradávna důvěrně známým, co mu bylo jen odcizeno procesem vytěsnění.“²⁶

Tyto obrazy jsou doposud objevovány, nezamýšleně a náhodně tvořeny a následně posílány, archivovány a kopírovány v rámci soukromých i veřejných komunit, rozpínající své narativy a spekulativní domněnky do různorodých částí internetu, se svým vzezřením a diskurzem jakési kletby fotografie a všeho fotografovaného.

²⁶ Sigmund Freud, "Něco tísňivého". in: Helena Bendová a Matěj Strnad (eds.), *Společenské vědy a audiovizie*. Vyd. 1. Praha: Nakladatelství AMU, 2014, s. 60. ISBN 978-80-7331-348-7

Seznam použitých zdrojů

Odborná literatura

- Nathan Jurgenson, *Sociální fotografie: O fotografii a sociálních médiích*, 1. české vyd., Praha: Karolinum 2022
- Sigmund Freud, "Něco tísnivého". in: Helena Bendová a Matěj Strnad (eds.), *Společenské vědy a audiovizie*. Praha: NAMU, 2014, s. 41-71
- Robin Kelsey, *Photography and the Art of Chance*, 1. vyd. USA: Belknap Press 2015
- Tosha R. Taylor, „Horror Memes and Digital Culture“. In: Clive Bloom (editor), *The Palgrave Handbook of Contemporary Gothic*, Londýn: Palgrave Macmillan, 2020, s.985-1003
- Roland Barthes, *Světlá Komora: Poznámka k fotografii*, 2. vyd. uprv., Praha: Fra 2005

Prameny

- Know your Meme: Dick the Birthday Boy [online] Dostupné z: <https://knowyourmeme.com/memes/dick-the-birthday-boy>
- Matt Moen, *Cursed Images: Finding Comfort in Discomfort*, *Paper Magazine* [online]. 2019, Dostupné z: <https://www.papermag.com/cursed-images-break-the-internet-2641552996.html>
- Cara Giamio. *The Story Behind the Most Famous Photo from Hurricane Andrew*. Atlas Obscura [online]. 2016, Dostupné z: <https://www.atlasobscura.com/articles/the-story-behind-the-most-famous-photo-from-hurricane-andrew>
- Brian Feldman, *What Makes a Cursed Image ?* New York Magazine, [online]. 2016, Dostupné z: <https://nymag.com/intelligencer/2016/10/what-makes-a-cursed-image.html>
- Margaret Rouse. *What does Copy-paste mean ?*. Techopedia [online]. 2021, Dostupné z: <https://www.techopedia.com/definition/31470/copy-paste>
- Daniel Moore - Thomas Rid. *Cryptopolitik and the Darknet*. Taylor & Francis [online]. 2016, Dostupné z: <https://www.tandfonline.com/doi/full/10.1080/00396338.2016.1142085>